

מודל התקצוב של הרשות למאבק באלימות, בסמים ובאלכוהול

יניב ריינגוורץ

עריכת לשון: רויטל אביב מתוק
תרגום לאנגלית (תקציר): דוד סימר
עיצוב גרפי: אפרת ספיקר

המחקר הוזמן על ידי המשרד לקידום וחיזוק קהילתי ומומן בסיועו

מכון מאירס ג'וינט ברוקדייל
ת"ד 3886 ירושלים 9103702
טלפון: 02-6557400
brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

ירושלים | אייר תשפ"א | אפריל 2021

תקציר

רקע

הרשות למאבק באלימות, סמים ואלכוהול עברה בשנת 2020 להיות תחת המשרד לחיזוק וקידום קהילתי. המשרד ביקש ממכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל לבחון את המודל התקציבי של הרשות, וכן לבדוק את הקשר שבין פעילויות הרשות ובין יעדי המשרד.

מטרות

למחקר מהיר (Rapid Response) זה ארבע מטרות עיקריות:

- א. לתאר את מודל התקצוב של הרשות למאבק באלימות, בסמים ובאלכוהול;
- ב. לנתח את הקשר שבין מודל התקצוב ובין יעדי המשרד לקידום וחיזוק קהילתי ועד כמה צפוי המשרד להשיג את היעדים ביעילות;
- ג. לבדוק כיצד חלוקת התקציב צפויה להשפיע על הפערים בחברה;
- ד. להציג שני מקרי בוחן שמספקים לקחים ראשוניים בנוגע להשפעות התקציב על היישוב וכן בנוגע למדידה של ביצועים.

שיטה

המחקר הסתמך על בחינת מודל התקצוב של הרשות למאבק באלימות, בסמים ובאלכוהול, כולל בחינה של קובצי התקצוב המפורטים ברמת הרשות המקומית. כמו כן נערכו ארבעה ראיונות עומק; שניים עם בעלי תפקידים בכירים במשרד ושניים עם המנהלות היישוביות של הרשות למאבק באלימות, בסמים ובאלכוהול בשני יישובים – קריית מלאכי וטורעאן. הראיונות בוצעו במהלך החודשים נובמבר-דצמבר 2020.

ממצאים ותובנות

מודל התקצוב של הרשות למאבק באלימות, בסמים ובאלכוהול מתבסס על שלושה עקרונות: (א) תקצוב לפי גודל היישוב, תוך מתן תקצוב גבוה לתושב ביישובים קטנים; (ב) תוספת תקציב ליישובים שבהם יש מספר גדול של בני נוער; (ג) דרישה מן היישוב לתת חלק מן התקציב (מאצי'נג), כאשר חלק התקציב שהיישוב מממן תלוי במצבו החברתי-כלכלי ובמידת הפריפריאליות שלו. עקרונות התקצוב הללו הם עקרונות מקובלים וסבירים, והם דומים לעקרונות תקצוב של משרדי ממשלה אחרים. בפרט, עקרונות אלו מאפשרים לתת ליישובים חלשים לפי המדד החברתי-כלכלי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) תמיכה רחבה יותר מן התמיכה הניתנת ליישובים חזקים לפי המדד החברתי-כלכלי של הלמ"ס. למרות השימוש בעקרונות מקובלים, ניתן לשפר את נוסחת התקצוב כדי להגדיל את ההלימה בינה ובין הצרכים של הרשויות המקומיות השונות. בחינת סוגי התוכניות שהרשות למאבק באלימות, בסמים ובאלכוהול מממנת מראה כי הם נמצאים בהלימה לחזון ולמטרות של המשרד לקידום וחיזוק קהילתי.

המלצות

מבחינת מודל התקציב עולה כי ניתן לשפרו כך שחלוקת הכספים תותאם באופן מדויק עוד יותר לצרכים של הרשויות השונות ולמצבן החברתי-כלכלי, וכן שניצול הכספים יתבצע ביעילות רבה יותר. להלן כמה המלצות בנושא:

- א. הוספת רכיב תקצוב לפי מדדי ביצוע – מתן תוספת תקציב ליישובים שעומדים במדדי ביצוע של התוכניות השונות.
- ב. הוספת רכיב תקצוב לפי מצב צרכים בפועל – קביעת חלוקת התקציב בין היישובים השונים לפי רמת הנזקקות בתחומי הקהילה והנוער.
- ג. שיפור שיטת המאצי'נג בהתאם למדד החברתי-כלכלי של היישוב – חיזוק הקשר בין המדד החברתי-כלכלי של היישוב ובין שיעור ההשתתפות העצמית שלה הוא נדרש.
- ד. מיתון הקשר השלילי בין גודל הרשות המקומית ובין התקציב לתושב – שינוי נוסחת התקצוב כך שלגודל הרשות המקומית יהיה תפקיד משמעותי פחות בתקצוב.
- ה. חיזוק הקשר בין המדד החברתי-כלכלי של היישוב ובין רמת התקצוב שהוא מקבל – הגדלת המשקל שנוסחת התקצוב נותנת למדד החברתי כלכלי ולמדד הפריפריאליות.

דברי תודה

אני מבקש להודות לדובי גלר, לגונן ירום-אסא, לחנאן סבאח ולחנה מור מן הרשות למאבק באלימות, בסמים ובאלכוהול על המידע והנתונים שסופקו, וכן לעמיתי במכון ברוקדייל ברוך רוזן ורחל סבו-לאל על הסיוע והתמיכה.

תוכן עניינים

1	1. רקע
1	2. מטרת המחקר
1	3. שיטת המחקר
1	4. מודל התקצוב של הרשות
3	5. יעילות מודל התקצוב והשפעותיו על הפערים בחברה
6	6. מקרי בוחן
9	7. סיכום ההמלצות לשינויים במודל התקצוב
10	מקורות
11	נספח

רשימת לוחות

2	לוח 1: תקציב לתושב לפי גודל היישוב
5	לוח 2: מימון לתושב לפי מדד חברתי-כלכלי
11	לוח א-1: תקצוב לפי מספר תושבים
11	לוח א-2: נוסחת המאצ'ינג